

תערוכה לא מדבקת Non Contagious Exhibition

פתיחה: יום שישי ה-17 ביוני, בשעה 12:00

א-ה' 10:00-18:00, ו' 10:00-14:00

נעילה: 8.7.2016

אוצרים: סטודנטים מהתוכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל, במסלול "אודות עיצוב", מנחה: מיה דבש.

הגלריה המרכזית, בית הנסן, רח' גדליהו אלון 14, ירושלים

פתוח לקהל הרחב – ללא תשלום

"תערוכה לא מדבקת" שאוצרים סטודנטים לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל מציגה פרשנויות של כ-25 מעצבים ואמנים רב-תחומיים למושגים עיוות, בית, רתיעה ומשיכה, בחלל ששימש עד לפני 7 שנים כבית חולים למצורעים (חולי תסמונת הנסן).

ב-17 ביוני נפתח בבית הנסן "תערוכה לא מדבקת", שאוצרים סטודנטים לתואר השני בעיצוב תעשייתי בבצלאל במסלול אודות העיצוב. התערוכה עוסקת בדיסוננס שבין רתיעה למשיכה, ברגשות ובתחושות הקשורים במחלות ובאבנורמליות של הגוף. בתערוכה מוצג מגוון עבודות של אמנים ומעצבים שאינם נרתעים מהשונה ומהמוקצה, מהמדבק והמתקלף ורואים את האסתטיקה בסוטה מהנורמה.

תסמונת הנסן, הידועה בשם צרעת, היא מחלה זיהומית כרונית אשר יכולה להוביל לעיוותים על הגוף והעור. בית הנסן הוקם בסוף המאה ה-19 כמקום מרפא וטיפול עבור חולי צרעת, ושירת ככזה עד לעזיבת אחרון החולים לפני כ-7 שנים. בעבר, היה המבנה מוכר לכל תושבי ירושלים והסביבה כ"בית המצורעים" ונתפס כמקום מסוכן, מדבק וחולה. סיפורי אימה רבים נפוצו סביב הפחד מהלא נודע, וגרמו לדיירי השכונה להאיץ את צעדיהם בעוברים ברחובות הסמוכים. אך, באותה עת מצדן השני של חומות המבנה חיו חולים בני דתות ותרבויות שונות אשר ניהלו חיים שלמים לצד צוות המטפלים המסור.

היום בית הנסן משמש כבית ליצורים ומעצבים בתחומי המדיה והטכנולוגיה. בהפיכתו ממרכז רפואי למתחם תרבות עולה השאלה, מה נשאר מן ההיסטוריה של המקום ומה חלחל ומקנן בקירות עד היום? אוצרי התערוכה מבקשים לעורר את הדיאלוג בין רבדי המציאות השונים שידע וספג המקום. "תערוכה לא מדבקת" מציגה פרשנויות של כ-25 מעצבים ואמנים רב תחומיים למושגים עיוות ושינוי צורה, הן בגוף האדם והן בחפצים ובמוצרים. כמו כן, מוצגים שיתופי פעולה בין מעצבים לבין אנשי רפואה ומדע, כמו גם עבודות העוסקות באמונות תפלות ודעות קדומות. בתערוכה מוצגות בין השאר עבודותיהם של האמנים והמעצבים הבאים: גלי כנעני, מיה פרנס, תומר ספיר, יואב אדמוני, עזרי ואייל טרזי, חנן דה לנגה וגלית שבו. מבין העבודות המציגות התערוכה:

בעבודת הוידאו "The Reptile Man" (2012) האמנית סלי קריסטל קרמברג נכנסת לעורו של איש זוחל, המוצג כקוריוז לצופים סקרניים במופע החריגים (Freak show) בקרקס. פניה מכוסות לחלוטין בעיניים מפלסטיק, ורק עיניה חשופות אל הצופה. אחת לכמה שניות היא מנענעת את ראשה ומקרקשת, כאילו מנסה להיפטר מהעיניים, מהשיריון שלא מגן עליה אלא מעצים את חשיפתה. במהלך מחקר על אנשי הפריק שואו, הבינה קרמברג כי רובם התגאו בעיסוק שלהם ופרנסו משפחות שלמות בזכות המום הגופני שלהם. היא מציגה פרשנות אישית להווייתם של אותם אנשי קרקס, ומדברת על יחסי כוחות בין צופה ונצפה, בין אמן וקהל. המבט שמוחזר אל הצופה אינו מתריס אלא משלים עם היותו מזרז, חריג ושונה.

העבודות "ענן גיבור עלי", "דמות 3" ו-"דמות 6" של חנן דה לנגה, שהוצגו כחלק מ"עדר" בתערוכת יחיד בגלריה נגה (2015), הן דמויות שחורות העשויות מחלקי צעצוע הרכבה, הטבולים ביסוד אפור. אופיין הגרוטסקי של הדמויות מתחזק כשהן מוצבות בחלל שהיווה בעבר בית למצורעים. הדמויות במקומן החדש מספרות סיפור של חיים, מפגש אנושי בין הרוח והזכרונות של המקום לבין הדמויות שיוצר חנן דה לנגה בהומור ובחמלה יתרה. הפרויקט של תומר ספיר "מחקר לקראת האינדקס הקריפטו-טקסידרמי המלא", (2006-2012) הוא לקסיקון של אובייקטים ומוטציות שנמצאים בתוך, בין הטבעי למלאכותי, בין המפתה והמאיים. ספיר חוקר יצורים שאין הוכחה מדעית לקיומם, ושאינם כלולים באינדקס הזואולוגי הרשמי. העולם שאותו מציג ספיר הוא אזור אפור המקיים מתח בין היסטוריה ומיתולוגיה, ומתאפיין בטשטוש גבולות בין עובדה ובדיה, ובין מדע ואמנות.

מפית בד שנמצאה במרתף הכביסה של בית הנסן, מקבלת חיים חדשים בעבודה שיצרה גלי כנעני במיוחד לקראת התערוכה (2016). המפית ששימשה לריפוד מגש טיפולים, סופקה לבית החולים על ידי משרד הבריאות ככל הנראה בשנות ה-60. לדברי המעצבת: "פרימת המפית למרכיביה, חוטי השתי וחוטי הערב, מאפשרת מבט פנימה, כמו צילום רנטגן שתמיד מגלה לנו משהו שלא ידענו קודם. כל חוט הוא כמו תא יחיד, נושא איתו זיכרון ותכונות, פגמים ומעלות, היוצרים ביחד את השלם הישן-חדש. הפרימה מרווחת את המארג הצפוף ומקלה מעט את התחושה המעיקה של חדר הטיפולים".

עבודתה של טליה טוקטלי "את מצור את" (2016), אשר נוצרה גם היא במיוחד לתערוכה, מבוססת על ציר המתח שבין חולה הצרעת אשר הורחק מהקהילה כדי להגן עליה מפני הידבקות, לבין תחושת הדחייה שחש החולה המצורע. האמנית בחרה לטפל במילה 'מצורעת', אשר (לדבריה) "מכוונת להרחקה, מילה המכילה סכנה לא ברורה, האשמה". היא בחרה לפרק אותה למשמעויות שונות שבכולן התייחסות למצב של היות מצורע, לדוגמא: את מצור את / מצור/ רע את, ולרקום בכתיבה את הטקסט כדגם חוזר.

העבודה "דרמיס" של המעצב אמיר צובל (2016), המורכבת משלושה כלי קיבול קרמיים, שואלת את אלמנט הקילוף ומשתמשת בו כאמצעי אלגורי למחלת הצרעת: כאשר הכלים ממולאים במים הם סופגים את חלקם והדבר יוצר סדקים וקילופים בשכבת הטיח והצבע העוטפת אותם מבחוץ. צובל, אשר עובד בבית הנסן מדי יום, הבחין כי באופן פואטי, קירות רבים במבנה מתקלפים עד לשכבות הטיח (כתוצאה מרטיבות, תחזוקה לקויה, ושימוש בחומרי בניין לא מתאימים) ובכך מאזכרים במידת מה את שוכני המבנה החולים: צבע הקירות – המשמש כמין עור למבנה – מתפרק ומתעוות כעורם של חולי הצרעת שחיו בתוכו במשך 100 שנים כמעט.

העבודה "חדר ירוק" של יובל יאירי (2004) צולמה בבית הנסן, במבנה הנמצא בצידו האחורי של מתחם בית-החולים, חלק שלא היה בשימוש במשך שנים רבות והכיל שרידים ועדויות לעברו של המקום. העבודה בנויה ממספר רב של צילומים המורכבים יחד לדימוי פנורמי המתחקה אחר מבטו של הצופה בעודו סורק בעיניו את חלל החדר. מאחורי ארון במרכז הצילום מסתתר-מציץ האמן ומבט-עינו מופנה למצלמה.

בעבודת הוידיאו "A Tribute to Ethyle" מופיע יואב אדמוני (2016) כשהוא חובש פאה ומאופר בכבודות, ומפוי בוקע קול נשי במונולוג קורע לב. העבודה מבוססת על יצירה משנת 1994 של האמנית קרן פינלי המדברת על את'יל אייכלברגר, שחקן תאטרון, דראג-קווין, פרפורמר וחבר קרוב שלה אשר התאבד לאחר שגילה כי הוא נושא את נגיף ה-HIV. כחלק מתהליך ההתמודדות האישי שלו עם הנגיף, מבקש אדמוני להציף את הטקסט של קרן פינלי ולתת לו מרחב, ובה בעת להפעיל אותו מן המקום והזמן שלו.

אוצרות התערוכה הן סטודנטיות במסגרת קורס אוצרות מעשית (בהנחיית מיה דבש), במסלול אודות העיצוב, של התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל (בראש המסלול עומדת גלית שבו). בקורס זה הסטודנטים עוסקים בכל השלבים השונים של אוצרות תערוכה החל מגיבוש הרעיון, המחקר, איסוף העבודות וכלה בהקמה ועיצוב התערוכה.

לפרטים נוספים:

אבישג שטרנגולד 052-3775725

סתיו מנדלבאום 054-5856666